

AKAŞ'IN AKIŞI

Armağan EKİCİ

Sözcüklerin Anlamı üzerine Mart 2026'da Selçuk Orhan ve Abdullah Ezik ile konuştuk, söyleşinin kaydı Yazmak Atölyesi'nin Youtube sayfasında var. Kitabın bütünü hakkındaki söylediklerimizi -kitabın temaları, yöntemi, dili, siyasi/etik meseleleri, Cem Akaş'ın diğer kitaplarıyla bağlantıları, James Whitbread karakteri, kitabın oyuncu tarafı, bitişik yazılmasını benim de çok doğru bulduğum birşey'ler ve herşey'ler üzerine düşüncelerimizi- bu yazıda tekrar etmek istemedim. Burada kitabı bölen, dikkatimizi dağıtan, kitabın arka kapağındaki ifadeyle "zıvanadan çıkmış" hâldeki "akış" metinlerinin üzerinde duracağım.

Bu metinlerin bazılar sahiden de günümüzün sosyal medya "akış"larında karşımıza çıkan görüntülerden, seslerden geliyor (Bağdat Caddesi'nde gürültü yapan köpekbalığı kostümlü adam bunlardan biri). Ama, bunların asıl önemli kısmını oluşturan daha uzunca, kimileri mizahi, ironik bir tonla yazılmış kısa denemeler, Cem Akaş'ın substack, blogger, g yayın grubu gibi sitelerde daha önce yayımlanmış olduğu metinlerin bu roman için işlenmiş hâlleri. Bunları tek tek arayıp bulan okur, bazı metinlerin evveliyatının, arkasının olduğunu, bazılarının birebir kopyalanmış, bazılarının gözden geçirilmiş olduğunu görecektir. Böylece, 2026 tarihli bu romanı, aslında on yıllar öncesine giden bir yazı bütünlüğünün içinde yeni bir hamle olarak ele almamız gerekiyor; roman, Akaş'ın pek çok yazısını birbirine iliştiyerek onlara yeni bir bağlam veriyor. Kurgunun illüzyonlarından biri bu: işin bu tarafını bilmeyen ya da ilgilenmeyen bir okur, tüm bu metinleri sadece kitabın kurgusundaki "sosyal medya akışı"nın örnekleri olarak kabul edip geçebilir. Öte yandan, bunların pek çoğunun başka yazıların, mecraların içinde ayrı bir anlamı olduğunu görünce hem bu metinlerin içeriği, hem de birbirleriyle bağlantıları yeni derinlikler kazanıyor; dahası, okuru bu bloglardaki, sitelerdeki diğer yazıları da okuyarak *Sözcüklerin Anlamı*'nın anlam bulutunu genişletmeye davet ediyor.

(Kişisel bir not: Yıllar önce, tam da meşhur Donald Barthelme'nin öykülerini okumayı deneyip hiçbirşey anlamadığım günlerde, Cem Akaş'ın ""Başucu" Kitaplarım Olsa-Başucum Yeterince Büyük Olsa-Hangi Kitaplar Olurdu?" denemesinde Barthelme'nin *60 Stories*'ine düştüğü not dikkatimi çekmişti: "Herşeyi anlayacağız diye birşey yok". Bu söz çağdaş edebiyat üzerine düşünürken yıllarca zihnimde çınlamıştı: Evet, illa ki herşeyi anlamamız gerekmiyor, o kitap, o yazar bana hitap etmiyordur, bu durum kimseyi daha değerli ya da değersiz kılmaz. Bu cümle, *Sözcüklerin Anlamı*'nın 27. sayfasında karşımıza tekrar, yirmi yılı aşkın bir sürede yeni anlamlar kazanmış olarak çıkıyor.)

Bu "akış" metinlerini okumanın yollarından biri, metinlerin kaynaklarını tek tek internet üzerinde sınamak demek ki. Hiç bulamadıklarımızı (ya da sadece bu kitaptan alıntı olarak bulabildiklerimizi) kitabın yazım tekniği içinde ayrı bir sınıf olarak değerlendirmemiz gerekiyor.

Tabii, kitabın yayımlanmasından bugüne geçen birkaç ay boyunca sosyal medya ve yapay zekâ da rahat durmadı; bunlardan özellikle çarpıcı, akılda kalıcı, aforistik olan cümlelerin bazıları 1000kitap'ta okuyanların kopyaladığı alıntılar olarak sosyal medya âleminde katıldılar. Bugün bunların bazılarını arattınca, Google'un yapay zekâsı "Bu ifade, yazar Cem Akaş'ın *Sözcüklerin Anlamı* adlı kitabında geçen oldukça çarpıcı ve popüler bir alıntıdır" sunumuyla başladıktan sonra aforizmayı bir yapay zekâ vakarıyla açıklayarak karşımıza getiriyor.

Kimi zaman da hayat sanatın önüne geçiyor: Örneğin s. 96'daki "yeni açılacak halıcı dükkânı" Carpetiem çoktan açılmış da kapanmış bile. Ararsanız Muttalip İşcan'ın LinkedIn sayfasına ulaşacaksınız.

Akış parçalarının en uzunlarından biri, s. 67'de başlayan, kitaptaki ifadeyle "internette Duru'nun bulduğu ve 'dam üstünde saksığan, vur beline kazmay' deyiminin kökeni hakkında yazılmış bir kay-

nak çalışması". Ararsanız, bu metnin ekşi sözlük'te 2001'de zibaldone imzasıyla yayımlanmış olduğunu (demek ki, ekşi sözlük'teki zibaldone'yi de yapıtın arkeolojisine dâhil etmek gerektiğini), daha sonra da şefin salatası'nda, 2013'te, "1987'de yaptığım araştırmanın sonuçları" olarak sunulduğunu göreceksiniz.

Bu metin, apaçık ki, *Tutunamayanlar*'ın şarkılarındaki mizah anlayışının bir çeşitlemesi olarak yazılmış. 1987'de Akaş 19 yaşında, henüz ilk yazılarını yazıyordu; burada yazı hayatının başlangıcından bir metin araya girip dikkatimizi dağıtıyor.

Bu metnin varlığı ve niteliği, bizim kuşağın üzerinde Atay'ın, özellikle de Atay'ın dil ve mizah özelliklerinin büyük etkisinin bir belgesi -sanki hepimiz Atay'ın mantosundan çıkmış gibiyiz (ayrıca, bkz. s. 106). Akaş'ın yukarıda andığım başucu kitapları listesinin ilk sırasında *Tutunamayanlar* var. *Tutunamayanlar*'ı ve Atay'ı bugünün gözüyle değerlendirmesini şefin salatası'nda Mayıs 2026'da yayımlanan "Atay'a Hazırlıksız Yakalanmak" denemesinde okuyabilirsiniz.

Ayrıca, Atay'ın romanlarındaki rahat duramayan, giderek üst üste yığılan, çeşitlendikçe çeşitlenen, zıvanadan çıkan akışa bir de bu gözle bakın -bugün sosyal medyanın bize dayattığı karmaşanın çok benzerini Atay kendiliğinden, kendi zihni içinde yaşamış, bundan acı çekmiş ve yazmış gibi değil mi? Cem Akaş da Atay hakkındaki denemesini "bazı yazarlara böyle oluyor- edebiyat dünyası onlara hazırlıksız yakalanıyor ama eninde sonunda yetişiyor" diye bitirmiş.

Dünyanın, kendi hayatımızın karmaşasından bir yapıt çıkarma çabasının böyle bir bayrak yarışı olması benim için çok değerli. Bu entropinin, zıvanadan çıkışın içinde, entropiden düzenlilik adacıkları yaratma çabamız elden ele sürüyor (yeri gelmişken, Georges Perec'in "entropi"yi anlamak için kullandığı metaforu da analım: "toplanmayan kitaplık dağılır").

Bence hepsinin, hepsinin özü 38'deki dört kelime için: "Yaşadım, yaptım, sevdim, sevildim".